

Kapitola 16

Latinská Amerika v české zahraniční politice

Martin Hrabálek

LATINSKÁ AMERIKA V ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITICE: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONCEPT¹

Latinskoamerický region se dlouhodobě pohybuje na samém pomezí českého zahraničněpolitického zájmu a oblasti není věnováno příliš mnoho pozornosti.² Po celé polistopadové období se v rámci české zahraniční politiky jednalo o oblast druhořadého zájmu a dlouhodobě scházela představa, jak se vůči tomuto poměrně vzdálenému regionu koncepčně vymezit. Důkazem toho může být např. postupné omezování přítomnosti zastupitelských úřadů ČR v některých latinskoamerických státech v předchozích letech, které bylo ze strany odborné veřejnosti kritizováno. Anabáze okolo málem zrušeného zastoupení v São Paulu či zrušeného a znovu vybudovaného zastoupení v Kolumbii svědčí o tom, že Česká republika postrádala propracovanější strategii jak region koncepčně uchopit a přistupovat k němu.

Latinskoamerické země jsou sice součástí rozvojového světa, představují však jeho nejrozvinutější část, a proto nejsou v hledáčku rozvojové pomoci ČR. Žádná ze zemí v regionu nepatří mezi prioritní země rozvojové pomoci ČR a alokace rozvojových prostředků směřujících do Latinské Ameriky nedosahuje ani procenta celkových prostředků, které Česká republika na rozvojovou pomoc vydává.

České zahraničněpolitické zájmy jsou s výjimkou problematiky lidských práv na Kubě a v omezené míře v poslední době i ve Venezuele redukovány především na ekonomickou oblast. Státy v oblasti totiž mají relativně stabilní ekonomiky a nadto velká část z nich v posledních letech zaznamenala poměrně značný hospodářský růst. Země Latinské Ameriky tak v současnosti představují zajímavé exportní příležitosti pro české firmy, byť některé z nich, jako Brazílie či Argentina, mají ke svému hospodářství výrazně ochrannářský přístup. To se ukazuje i na vzájemné obchodní výměně mezi Českou republikou a státy latinskoamerického regionu, která má dlouhodobě rostoucí tendenci.

LATINSKÁ AMERIKA V ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITICE: AGENDA A UDÁLOSTI

Znovuotevření ambasády v Kolumbii – návrat do Latinské Ameriky?

Rok 2014 byl ve znamení znovuootevírání zastupitelského úřadu v Bogotě, jenž byl zrušen v roce 2010 spolu s velvyslanectvími ve Venezuele a Kostarice. V roce 2012 se však postoj ministerstva zahraničních věcí změnil a k novému otevření velvyslanectví následně došlo v listopadu roku 2013, kdy byl do funkce chargé d'affaires jmenován Imrich Kliment. Na konci roku 2014 byl velvyslancem jmenován Miloš Sklenka, který se funkce ujal v únoru roku 2015³. Prostory pro fungování si v první fázi české zastoupení pronajalo od delegace Evropské komise s tím, že do vlastních prostor se bude stěhovat až v roce 2015. V průběhu roku 2015 by pak měla být česká ambasáda v Bogotě postupně personálně naplněna.

Roli v tom, proč byla zvolena zrovna Kolumbie, hraje větší množství faktorů. Země se jeví perspektivní z ekonomického hlediska, kdy dlouhodobě dosahuje hospodářského růstu.⁴ V poslední době se daří stabilizovat i bezpečnostní situaci v zemi. Úspěšné tažení proti guerillám FARC a ELN mělo za následek, že dnes mají tyto ozbrojené skupiny mnohem menší vliv a zasedají s vládou u jednacího stolu, což by mohlo vést ke konci desítky let trvajícího konfliktu. To by mělo znamenat postupnou stabilizaci země a další zlepšení hospodářských vyhlídek Kolumbie. V neposlední řadě pak za znovuootevření zastoupení v zemi stály i výrazné kolumbijské snahy o posílení vzájemných vztahů, v nejbližších letech se totiž Kolumbie chystá otevřít své velvyslanectví v České republice. Jedním z důkazů kolumbijských záměrů je také návštěva ministryně zahraničních věcí Márie Ángely Hoguín Cuellar v březnu roku 2014 v ČR.⁵

Pod kolumbijské velvyslanectví byly v rámci přiakreditací zařazeny Panama a Kostarika. V rámci přiakreditací došlo v roce 2014 i k dalším změnám, když např. Bolívie byla zařazena pod velvyslanectví v Santiago de Chile. Toto rozhodnutí se zdá být kromě argumentu jistého vyvážení zátěže čistě účelové, jelikož Santiago je od Bolívie poměrně vzdálené. Smyslem tak je především posílit důležitost úřadu v Chile, kterému v minulosti hrozilo zrušení. Ke změnám pak došlo i v konzulární oblasti, kdy např. Venezuela nyní spadá pod úřad v Havaně.

Otázkou je, zda znovuootevření velvyslanectví v Kolumbii znamená širší diplomatický návrat České republiky do Latinské Ameriky, či nikoliv. Autor se kloní ke druhé variantě a domnívá se, že na další dobu jde o poslední znovuootevření ambasády v regionu. Důvodem je jednak nedostatek prostředků, se kterými se v současnosti potýká ministerstvo zahraničních věcí a do budoucna se dále pravděpodobně potýkat bude, jednak i stávající vnitropolitická situace ve Venezuele, která návratu ambasády do země vůbec nenahrává. S Kostarikou s ohledem na intenzitu vztahů počítat taktéž příliš nelze. Z hlediska zastoupení ČR je tak v situaci omezených prostředků důležité zachování alespoň *statu quo*, v minulosti byla totiž ohrožena i ambasáda v Chile či zastupitelský úřad v São Paulu, o jehož zrušení vláda dokonce rozhodla, ale následně bylo rozhodnutí přehodnoceno.

Vzájemná setkání českých a latinskoamerických politiků

Rok 2014 byl rokem poměrně omezených kontaktů mezi politiky z České republiky a Latinské Ameriky, k čemuž přispělo i to, že se v něm nekonal summit mezi zeměmi EU a zeměmi Latinské Ameriky. Mezi lety 2002 a 2010 sice docházelo ke vzájemným setkáváním na vrcholné úrovni tradičně v sudých letech, summit v Santiagu, v novém formátu EU–CELAC⁶, původně plánovaný na rok 2012, se však nakonec uskutečnil až v lednu 2013. V roce 2014 se tak summit, který pro řadu evropských států s omezenou vazbou na Latinskou Ameriku, jako je Česká republika, představuje jednu z nejdůležitějších platform kontaktů, nekonal, a byl plánován až na červen 2015 do Bruselu. Dá se počítat s tím, že v příštích obdobích bude probíhat v lichých letech.

Prezident Miloš Zeman od svého nástupu do funkce v březnu 2013 cestu do Latinské Ameriky doposud neabsolvoval. Změnit by se to mělo v roce 2015, kdy by měl český prezident navštívit Mexiko a Kolumbii.

Z hlediska návštěv státníků z Latinské Ameriky byla v roce 2014 nejvýznamnějším reprezentantem regionu kolumbijská ministryně zahraničí M. Á. H. Cuellar, která do České republiky přijela v březnu. Ministryně se setkala se svým protějškem Lubomírem Zaorálkem⁷, se kterým hovořila o ekonomické spolupráci, o podpoře vzdělávání pro studenty z Kolumbie či dokonce o zkušenostech České republiky s restitucemi⁸. Dále se kolumbijská politička setkala s ministrem průmyslu a obchodu Janem Mládkem, se kterým debatovala o možnostech hospodářské spolupráce.⁹

I na úrovni parlamentní diplomacie byly kontakty českých a latinskoamerických politiků poměrně sporé. Jedinou cestou poslanců do regionu Latinské Ameriky byl výjezd zástupců Rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny PČR do Mexika. Delegaci vedl místopředseda Sněmovny Jan Bartošek (KDU–ČSL) a diskutovalo se o problematice ochrany investic či vztahů mezi vládou a parlamentem. Tato cesta byla kritizována ze strany ministra zahraničních věcí L. Zaorálka, který upozornil, že Mexiko nepatří mezi české priority, a vyjádřil se, že mu není jasné, co by rozpočtový výbor mohl touto cestou získat.¹⁰ Hospodářský výbor PČR měl pak naplánovanou cestu do Brazílie, ta se však neuskutečnila.

Ani aktivity Senátu PČR nebyly v roce 2014 nijak významné. Omezily se na přijetí delegace Kongresu Peruánské republiky předsedy Výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí Ivo Bárkem a Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Františkem Bublanem v červnu 2014.

Otázka lidských práv v zahraniční politice směrem k Latinské Americe

Latinská Amerika dnes představuje nejdemokratičtější region rozvojového světa. Přesto však lze najít v oblasti státy, které jsou z hlediska jak demokracie, tak lidských práv problematické. V první řadě samozřejmě jde o problematiku lidských práv na Kubě, kdy Česká republika patřila k dlouhodobým výrazným kritikům tamního režimu. Situace se pak v posledních letech výrazně zhoršila i ve Venezuele.

Rok 2014 se nesl ve znamení redefinice pozice Evropské unie vůči Kubě, když v únoru EU navrhla zahájení rozhovorů o politickém dialogu a spolupráci. Česká republika se po dlouhou dobu takovému kroku, spolu s Polskem a některými dalšími státy s postkomunistickou minulostí, výrazně bránila. Například v roce 2010 byly

tyto státy součástí opozice blokuující snahy španělského premiéra Zapatera o oteplení vztahů s Kubou.¹¹ Na počátku roku 2014 se však podařilo jak Českou republiku, tak Polsko¹² přesvědčit s tím, že problematika ochrany lidských práv bude důležitou součástí mandátu, který k jednání dostane Evropská komise. Ministr Zaorálek se vyjádřil v tom smyslu, že v rámci formování evropské pozice se Česká republika speciálně zabývala lidskoprávními otázkami a názory zástupců ČR byly zohledněny.¹³ „Změkčení“ pozice Evropské unie kritizovala významná česká nezisková organizace Člověk v tísni, která jako součást Europe-Cuba NGO Network upozorňovala na to, že Unie by měla především přijmout „jednotný, jasný a zásadní postoj na podporu lidských práv a procesu demokratizace na Kubě“.¹⁴

Kromě evropské roviny začala být vláda ČR aktivnější i v rovině bilaterální. Vzhledem k tvrdé pozici, kterou v minulosti Česká republika zastávala, jsou vztahy v současné chvíli poměrně narušené. Dle informací MZV v roce 2014 však vláda učinila první vstřícné kroky ve formě otevření diskusí s kubánskou stranou, které mají za cíl vztahy odblokovat. To však dle MZV neznamená, že by měla ČR v úmyslu ustupovat ze své principiální pozice založené na ochraně lidských práv. Někteří opoziční politici, např. bývalý ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg, však kritizují stávající establishment za změnu silné lidskoprávní pozice, kterou držely předchozí vlády.¹⁵ To se však dnes týká především Číny, v případě Kuby pak již v menší míře než v minulosti.

V prosinci 2014 byla kubánská otázka také jedním z okruhů širší lidskoprávní debaty mezi českým ministrem pro lidská práva, legislativu a rovné příležitosti Jiřím Diemstbierem a náměstkem ministra zahraničních věcí USA pro demokracii, lidská práva a práci Tomem Malinowskim.¹⁶ Diskuse s USA na toto téma je poměrně zajímavá, jelikož administrativa Baracka Obamy v roce 2014 podnikla další kroky k výraznému „změkčení“ svého přístupu ke Kubě.¹⁷ Ke změně americké politiky k ostrovu se vyjádřil i ministr zahraničních věcí Zaorálek, který v prosinci 2014 označil postup prezidenta Obamy za „*projev politické odpovědnosti*“.¹⁸

Druhou zemí, která má nyní v latinskoamerickém regionu značné problémy s ochranou lidských práv, je Venezuela. Vláda Nicoláse Madura se vzhledem k ekonomickým těžkostem stala velmi nepopulární a tlaku čelí perzekucí svých odpůrců. Mezi uvězněnými je např. Loepoldo López, bývalý starosta hlavního města Caracasu. Jeho manželka Lilian Tintoriová se účastnila v roce 2014 konference Forum 2000 a s ní spojeného happeningu na podporu jejího manžela.¹⁹ V listopadu 2014 pak Česká republika udělila azyl Tamaře Sujúové, venezuelské aktivistce a bojovnici za lidská práva.²⁰ Ta patřila ve Venezuele k zakladatelkám hnutí Dámy v bílém²¹ či Nové národní svědomí.²² Českou stopu v souvislosti s Venezuelou lze pak najít i na evropské úrovni, kdy se europoslanec Jaromír Štětina v prosinci roku 2014 stal iniciátorem usnesení Evropského parlamentu odsuzujícího pronásledování členů opozice v zemi.²³

Vzájemná obchodní spolupráce

Z hlediska ekonomického je problematická určitá nevyzpytatelnost řady latinskoamerických ekonomik. Zatímco před několika lety jsme byli svědky velmi pozitivních signálů a byl předvídan rychlý hospodářský růst regionu, v roce 2014 se ekonomiky ně-

kterých zemí prakticky zastavily a jejich vyhlídky jsou nejasné. Příkladem zemí, které se potýkají s hospodářskými problémy, jsou např. Brazílie a Argentina.

V dokumentu *Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020* nalezneme v kategorii prioritních zemí, kterých je celkem dvanáct, dvě nejlidnatější země Latinské Ameriky – Brazílii a Mexiko. V pětadvacítce zájmových zemí pak nalezneme ještě Argentinu, Chile, Kolumbii a Peru. Tato šestice států dnes reprezentuje dva odlišné pohledy na hospodářský rozvoj a je sdružena ve dvou odlišných integračních seskupeních. Chile, Kolumbie, Mexiko a Peru vytvořily v roce 2011 integrační seskupení s názvem Pacifická aliance.²⁴ Tyto země mají společné to, že jsou poměrně otevřenými a proexportně zaměřenými ekonomikami. Všechny pak v současnosti mají uzavřenou dohodu o volném obchodu s Evropskou unií, což spolu s faktem, že již liberalizovaly převážnou část svého zahraničního obchodu²⁵, usnadňuje vzájemnou obchodní výměnu i pro Českou republiku. Ta dokonce v roce 2014 zvažovala pozorovatelství status u této mezinárodní organizace. Naproti tomu Brazílie a Argentina, které jsou spolu s dalšími státy členy MERCOSUR, jsou ekonomikami daleko uzavřenějšími. V současné době sice probíhají rozhovory mezi Evropskou unií a MERCOSUR o volném obchodu, jejíž vznik by mohl být impulzem i pro český export, nicméně tyto rozhovory se zatím příliš kupředu neposouvají.

Důkazem míry protekcionismu Brazílie může být např. dlouhodobá snaha podniku Česká zbrojovka o výrobu zbraní přímo v Brazílii, aby obešla vysoké celní bariéry, které prodražovaly její výrobky až dvojnásobně.²⁶ Do společného projektu CZ-Brazil, který by umožnil produkovat pistole P-07 přímo v Brazílii, hodlala firma investovat 100 mil. Kč.²⁷ Nicméně s ohledem na byrokratické překážky a dle zákulisních informací i na problémy s korupcí česká firma nakonec od projektu ustoupila.

Z hlediska objemu zahraničního obchodu jsou pro Českou republiku nejdůležitější dva největší trhy Latinské Ameriky – Brazílie a Mexiko. V posledních letech se oproti Brazílii, která bývala tradičně největším českým obchodním partnerem, dostalo na první místo právě Mexiko, kde se obchodní vztahy vyvíjejí daleko dynamičtěji. V roce 2014 byl export do této země 13,266 mld. Kč a import 10,785 mld. Kč. V případě Brazílie byl za stejné období export 7,974 mld. Kč a import 6,356 mld. Kč.²⁸ Dalšími důležitými trhy jsou Argentina a Chile. Latinská Amerika představuje zhruba jedno procento zahraničního obchodu ČR, pokud by se však započítaly reexportní operace, bylo by toto číslo o něco vyšší. S regionem jako celkem má Česká republika v současnosti lehce aktivní platební bilanci.

V rámci podpory zahraničního obchodu v regionu byly v roce 2014 v Latinské Americe otevřeny dvě nové pobočky agentury CzechTrade, která podporuje zahraniční obchod – šlo o Chile a Kolumbii.²⁹ V plánu je pak i otevření nové kanceláře v Peru, jež patří mezi zájmové země ČR. Nové pobočky CzechTrade jsou dle ministra Mládka součástí „*exportní ofenzivy*“³⁰ v prioritních a zájmových zemích dle exportní strategie ČR.

Latinská Amerika jako zdrojový region drog

„Stálíci“ vzájemných vztahů je drogová problematika. Latinská Amerika, především pak státy jako Peru, Kolumbie či Bolívie, je producentem kokainu, který směřuje pře-

devším do USA a do Evropy. Také rok 2014 přinesl hned několik událostí, kdy se do drogového byznysu zapojili i čeští občané. Nejvýznamnější z nich bylo zadržení plachetnice pod českou vlajkou, na které se čtveřice českých občanů snažila propašovat 369 kilogramů kokainu na Kanárské ostrovy.³¹ Takto velké množství je ve spojení s českými občany neobvyklé; pokud dojde k zadržení Čechů v souvislosti s kokainem, jedná se většinou o daleko menší objemy.

Dva čeští občané pak byli zadrženi i při pokusu propašovat kokain z Peru, jež se v předchozích letech stalo největším světovým producentem této drogy.³² V červenci 2014 byli v ČR zadrženi tři cizinci podezřelí z podpory terorismu, kteří skrze pašování kokainu chtěli podporovat rebely z guerillového uskupení FARC.³³

***Strategie vztahů České republiky a Latinské Ameriky*³⁴ – nový koncepční přístup?**

V průběhu roku 2014 byl v rámci Ministerstva zahraničních věcí ČR do poměrně dosti konkrétní podoby propracován dokument *Strategie vztahů České republiky se zeměmi Latinské Ameriky na léta 2015–2018*. O potřebě koncepčního dokumentu se dlouhodobě diskutovalo a mluvilo se o něm nejen v rámci MZV, ale také MPO, v Zahraničním výboru Poslanecké sněmovny PČR, a podporovala jej i odborná veřejnost či ekonomické subjekty.³⁵

Dokument definuje zájmy a priority ČR v oblasti. V ekonomické rovině jde o posílení obchodní spolupráce a vytváření nových investičních příležitostí. V politické oblasti je pak prioritou posilování demokracie a dodržování lidských práv, což by mělo vést k upevnění stability regionu. Mezi další priority pak patří např. zdokonalení konzulárních služeb českým občanům či pokračování spolupráce s krajanskými komunitami.

Nástroji, kterými by Česká republika ráda dosáhla výše zmíněných priorit, jsou kvalitní ekonomická diplomacie, dialog a spolupráce v politických a bezpečnostních otázkách, kvalitní vykonávání konzulární činnosti či podíl na zahraniční rozvojové spolupráci. Nedílnou součástí je pak i využívání členství v EU k posilování vztahů s regionem.

LATINSKÁ AMERIKA V ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITICE: IDENTIFIKACE A CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH AKTÉRŮ

V porovnání s předchozími lety zůstává zapojení klíčových aktérů prakticky stejné. Nejvýznamnější roli hraje ve formulaci politiky vůči Latinské Americe Ministerstvo zahraničních věcí ČR, v jeho rámci pak především Odbor amerických států jako jeden z teritoriálních odborů ministerstva. Důležitou roli pak hrají jednotlivá velvyslanectví České republiky, jejichž počet se rozrostl na sedm. Nyní má tedy ČR v regionu ambasádu v Buenos Aires, v Brasílii, Santiagu de Chile, v Bogotě, v Havaně, v Ciudad de México a v Limě.

S ohledem na rostoucí důraz na ekonomickou diplomacii pak vzrostla role Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, a to skrze působení proexportní agentury Czech-Trade. Zde je otázkou, kam dále se po otevření pobočky v Limě mohou její kance-

láře rozšiřovat, jelikož se ČR s výjimkou Venezuely podaří pokrýt prakticky všechny velké trhy v regionu.

ČESKÁ ZAHRANIČNÍ POLITIKA VŮČI LATINSKÉ AMERICĚ V MEDIÁLNÍM A VEŘEJNÉM PROSTORU

Zahraničněpolitické vztahy mezi Českou republikou a Latinskou Amerikou jsou natolik „úzkoprofilovou“ záležitostí, že se v médiích prakticky neobjevují. Ve vztahu k Latinské Americe tak převládají tamní domácí otázky, pokud vůbec česká média věnují Latinské Americe nějaký prostor. Výjimkou byla v minulosti Kuba, problematika dodržování lidských práv byla jednou z mála oblastí s informacemi o roli České republiky, popř. Venezuela s vládou prezidenta Cháveze, který byl díky svému svěbytnému vystupování mediálně vděčnou osobou.

V roce 2014 se česká média zabývala především zhoršujícími se poměry ve Venezuele, kdy se prakticky všechna česká média věnovala protivládním protestům v zemi.³⁶ Mediálně silným tématem pak byly i početné protesty související s pořádáním mistrovství světa ve fotbale v Brazílii, kde masy obyvatel upozorňovaly na to, že peníze bylo možné vynaložit smysluplněji nežli pořádáním šampionátu, především na podporu chudší části populace.³⁷

ZÁVĚR

Latinská Amerika je pro českou zahraniční politiku regionem vskutku vzdáleným a vztahy s ní nebyly nikdy příliš intenzivní. Snad i proto nelze označit politiku České republiky směrem k Latinské Americe za příliš proaktivní. Jisté vyklízení pole, ke kterému došlo v předchozích letech v souvislosti s rušením diplomatických úřadů, posílení pozice Latinské Ameriky v rámci českých zahraničních vztahů rozhodně neprospělo. Roky 2013 a 2014 však znamenaly v souvislosti s českým angažmá v regionu jistý pozitivní impulz. Došlo ke znovuotevření diplomatického zastoupení v Kolumbii a také k posílení ekonomické diplomacie díky nově otevřené pobočce CzechTrade. Tyto především ekonomické aktivity by však jen těžko bylo možné označit za tvorbu kontinuální proaktivní politiky směrem k regionu.

Utváření strategie jako koncepčního dokumentu směrem k regionu, k němuž v roce 2014 docházelo, je však rozhodně pozitivním signálem. V rámci české zahraniční politiky by tato strategie mohla sloužit jako určité vodítko a mohla by vztahy s Latinskou Amerikou určitým způsobem ukotvit. Větší míra konzistentnosti by vzájemným vztahům jednoznačně prospěla.

Z hlediska lidských práv bude zajímavé sledovat pozici současné vlády směrem ke Kubě. Tento karibský ostrov představoval dlouhodobě nepolitizovanější problematiku v české zahraniční politice vůči Latinské Americe. Přistoupení k možnosti rozhovorů mezi EU a Kubou znamenalo na jednu stranu jistý ústup z dosavadních pozic, na druhou stranu se tak dělo v rámci všeobecnějšího oteplování vztahů, např. ze

strany Spojených států amerických. Navíc, v souvislosti s lidskými právy se v roce 2014 hovořilo především o Číně, a ne o Kubě. Tomu odpovídá i fakt, že zahájení rozhovorů se nesetkalo se zásadní explicitní kritikou od opozice. Potenciál Kuby do jistě míry polarizovat aktéry, kteří v rámci zahraniční politiky akcentují lidská práva, je tak dnes nižší, než býval dříve. V souvislosti s lidskými právy bude zajímavé sledovat i situaci ve Venezuele. Ta je v současnosti poměrně nevyzpytatelná, s ohledem na stávající dynamiku však lze očekávat spíše další snižování míry demokracie v zemi.

Co se týče vyhlídek do budoucna, Latinská Amerika nadále zůstane pro českou zahraniční politiku zcela jistě druhořadým regionem. Politické angažmá v regionu lze předpokládat stále poměrně slabé a převažovat budou hospodářské zájmy. Latinská Amerika může být zajímavý region pro diverzifikaci českého exportu, kdy může částečně nahradit ztráty vzniknuvší po zavedení omezení obchodní výměny s Ruskem. Otázkou samozřejmě je, nakolik se bude České republice na poli exportu dařit. Nejláskavější trhy regionu představují státy Pacifické aliance se svými otevřenými ekonomikami.

Poznámky

- ¹ Autor by na tomto místě rád poděkoval Ing. Pavlu Bechnému z Odboru amerických států Ministerstva zahraničních věcí ČR a Mgr. Matyáši Pelantovi z oddělení Amerik Ministerstva průmyslu a obchodu ČR za cenné konzultace.
- ² Jedním z důkazů je i to, že kapitola věnovaná vztahům České republiky a Latinské Ameriky se v analýze *Česká zahraniční politika v roce...* objevila naposledy za rok 2010.
- ³ *Velvyslanec České republiky odevzdal pověřovací listinu prezidentovi Kolumbie*. ASOČHECA, 9. 2. 2015. On-line: asocheca.org/cz/2015/02/velvyslanec-cr-odevzdal-poverovaci-listiny-prezidentovi-kolumbie/.
- ⁴ Kolumbijské hospodářství bylo před krizí jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik v Latinské Americe a i z krize se rychle vzpamatovalo. V letech 2010–2014 ekonomika pokaždé rostla o 4 a více procent.
- ⁵ Více k obsahu schůzky viz dále v textu v části věnované návštěvám státníků.
- ⁶ Společenství latinskoamerických a karibských států (CELAC) je nejširší integrační platforma v oblasti Latinské Ameriky, která zahrnuje všechny americké státy vyjma Spojených států amerických a Kanady.
- ⁷ Pro ministra Zaorálka šlo o vůbec první schůzku s představitelem z Latinské Ameriky na ministerské úrovni.
- ⁸ Záznam z tiskové konference, shrnující vzájemnou schůzku viz on-line: www.mzv.cz/file/1141794/tk_zaoralek_holguin_24kbps.mp3.
- ⁹ MPO ČR: *Ministr Mládek se setkal s ministryní zahraničních věcí Kolumbijské republiky*, 10. 3. 2013. On-line: www.mpo.cz/dokument147706.html.
- ¹⁰ *Mexiko a Korea. Zákonnodárci už hledají, kam by vyjeli*. Novinky.cz, 23. 1. 2014. On-line: www.novinky.cz/domaci/325363-mexiko-a-korea-zakonodarci-uz-hledaji-kam-by-vyjeli.html.
- ¹¹ *European Union prepares to defrost icy relations with Cuba*. El País, 14. 1. 2014. On-line: elpais.com/m/elpais/2014/01/16/inenglish/1389874906_295489.html.
- ¹² Dalšími státy s výhradami pak bylo např. Německo či Švédsko.
- ¹³ *EU začne jednat s Kubou o dvoustranné dohodě*. Novinky.cz, 10. 2. 2014. On-line: www.novinky.cz/zahranicni/evropa/327264-eu-zacne-jednat-s-kubou-o-dvoustranne-dohode.html.

- ¹⁴ *Lidská práva musí být základem všech jednání Evropské unie s Kubou.* Člověk v tísni, únor 2014. On-line: www.clovekvtsni.cz/cs/clanky/lidska-prava-musi-byt-zakladem-vsech-jednani-evropske-unie-s-kubou.
- ¹⁵ *Jaká je a jaká by měla být role lidských práv v české zahraniční politice?* Economix, 15. 10. 2014. On-line: www.economix.cz/clanek/jaka-je-a-jaka-by-mela-byt-role-lidskych-prav-v-ceske-zahranicni-politice/10430.
- ¹⁶ *Vláda ČR: Ministr Dienstbier jednal s náměstkem ministra zahraničí USA o lidských právech,* 18. 12. 2014. On-line: www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/aktualne/ministr-dienstbier-jednal-s-namestkem-ministra-zahranici-usa-o-lidskych-pravech-125586/.
- ¹⁷ *Sumarizaci jednotlivých kroků, které vláda Spojených států směrem ke Kubě činí, lze najít např. v proslovu amerického prezidenta Baracka Obamy ze 17. 12. 2014. Celé znění viz dokument *Statement by the President on Cuba Policy Changes*.* On-line: www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/12/17/statement-president-cuba-policy-changes.
- ¹⁸ *Zaorálek: Obama se vůči Kubě projevil jako odpovědný politik.* Týden, 18. 12. 2014. On-line: www.tyden.cz/rubriky/domaci/zaoralek-obama-se-vuci-kube-projevil-jako-odpovedny-politik_327693.html#.VakBBvntlBc.
- ¹⁹ *Happening Havel Forever.* Forum 2000, 20. 10. 2014. On-line: www.forum2000.cz/cz/o-nas/archiv-novinek/detail/happening-havel-forever/.
- ²⁰ *ČR zůstává obhájkyň lidských práv, tvrdí venezuelská aktivistka.* České noviny, 1. 12. 2014. On-line: www.ceskenoviny.cz/zpravy/cr-zustava-obhajkyni-lidskych-prav-tvrdi-venezuelska-aktivistka/1153508.
- ²¹ Damas en Blanco.
- ²² Nueva Conciencia Nacional.
- ²³ *Štětina (TOP 09/STAN): Venezuela se snaží umlčet opozici vězněním.* Parlamentnilisty.cz, 19. 12. 2014. On-line: www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Stetina-TOP09-STAN-Venezuela-se-snazi-umlcet-opozici-veznenim-350843.
- ²⁴ Někdy též Tichomořská aliance.
- ²⁵ *Byznys v Jižní Americe: velké šance i překážky.* CzechTrade, 23. 4. 2014. On-line: www.czechtrade.cz/o-czechtrade/reference/czechtrade-media/byznys-v-jizni-americe-velke-sance-i-prekazky-27-4-2015/.
- ²⁶ *Česká zbrojovka v Brazílii a na Slovensku.* Tisková zpráva České zbrojovky, nedatováno. On-line: www.czub.cz/cz/news/tiskove-zpravy/797-ceska-zbrojovka-v-brazilii-a-na-slovensku.aspx.
- ²⁷ *České firmy hledají příležitosti v Brazílii, nabízejí pistole i mobilní.* ZET, 22. 11. 2013. On-line: www.zet.cz/tema/esk-firmy-hledaj-pleitosti-v-brazilii-nabzej-pistole-i-mobili-1498.
- ²⁸ *ČSÚ: Fakta zahraničního obchodu 2014.* On-line: www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/statistika-zahr-obchod/.
- ²⁹ *CzechTrade otevřel další tři zahraniční kanceláře.* CzechTrade, 26. 8. 2014. On-line: www.czechtrade.cz/o-czechtrade/pro-media/czechtrade-otevrel-dalsi-tri-zahranicni-kancelare-384/.
- ³⁰ *Jan Mládek: Podpora exportu je má osobní priorita, říká ministr Mládek.* Hospodářské noviny, 27. 5. 2014. On-line: archiv.ihned.cz/c1-62248650-jan-mladek-podpora-exportu-je-ma-osobni-priorita-rika-ministr-mladek.
- ³¹ *Španělé zabavili kokain na lodi s českou vlajkou, zatkli čtyři Čechy.* E15, 10. 11. 2014. On-line: zpravy.e15.cz/zahranicni/udalosti/spanele-zabavili-kokain-na-lodi-s-ceskou-vlajkou-zatkli-ctyri-cechy-1135736.
- ³² *Policie zatkla v Peru člena Berdychova gangu, pašoval kokain.* Aktuálně.cz, 12. 9. 2014. On-line: zpravy.aktualne.cz/domaci/policie-zatkla-v-peru-clena-berdychova-gangu-pasoval-kokain/r~92b151f23a6b11e480c30025900fea04/.
- ³³ *Policie zatkla tři muže, kteří v Praze domlouvali prodej zbraní teroristům.* Česká televize, 4. 7. 2014. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/278947-policie-zatkla-tri-muze-kteri-v-praze-domlouvali-prodej-zbrani-teroristum/.
- ³⁴ V době sepisování tohoto textu neprošla strategie ještě definitivním schválením, proto ji autor nastiňuje jen v hrubších obrysech.

- ³⁵ O tom, že šlo o záležitost skutečně dlouhodobou, svědčí i to, že se o potřebě koncepce zmiňuje již Ondřej Slačálek ve vydání této ročenky za rok 2009. Viz Kořan, Michal a kol. (2010): *Česká zahraniční politika v roce 2009. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 273.
- ³⁶ *Venezuela opět vře. Prezident Maduro nechal zavřít opozičního vůdce*. iDnes, 20. 2. 2014. On-line: [zpravy.idnes.cz/venezuela-kratkem-klidu-opet-vre-d4r-/zahranicni.aspx?c=A140220_155041_zahranicni_zt](http://zpravy.idnes.cz/venezuela-kratkem-klidu-opet-vre-d4r-/zahranicni.aspx?c=A140220_155041_zahranicni_zt;popř.); popř. *Protivládní protesty ve Venezuele mají už přes tucet obětí na životech*. Lidovky.cz, 25. 2. 2014. On-line: www.lidovky.cz/protivladni-protesty-ve-venezuele-maji-uz-patnact-obeti-na-zivotech-1i9-/zpravy-svet.aspx?c=A140225_165858_ln_zahranici_msl.
- ³⁷ *Vyhozené peníze! protestují Brazilci proti šampionátu ve fotbale*. Česká televize, 16. 5. 2014. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1033761-vyhozene-penize-protestuji-brazilci-proti-sampionatu-ve-fotbale.